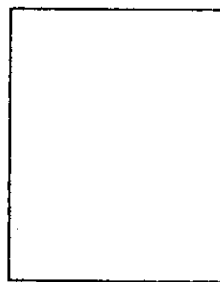

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง
สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงสาธารณสุข

คู่มือการฝึกภาคปฏิบัติ
วิชา ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ ๑
ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕

สำหรับ
นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ชื่อ สกุล
ชั้นปีที่ รุ่นที่
รหัสประจำตัวนักศึกษา

คำนำ

คู่มือการฝึกภาคปฏิบัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ ๒ รุ่นที่ ๓๔ วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ ๑ ภายหลังการเรียนภาคทฤษฎีวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ ๑ สำหรับการเรียนการสอนภาคปฏิบัตินี้ เป็นการจัดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ตรงในการพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีปัญหาสุขภาพในเรื่องการรับประทานอาหารและน้ำ การขับถ่ายอุจจาระ การขับถ่ายปัสสาวะ ผิวน้ำ กระดูก ข้อและกล้ามเนื้อ และฮอร์โมน ในภาวะเฉียบพลัน วิกฤต เรื้อรัง และระยะสุดท้าย โดยใช้กระบวนการพยาบาลในการแก้ไขปัญหสุขภาพแบบองค์รวม บนพื้นฐานการดูแลด้วยความเอื้ออาทร การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ยึดหลักจริยธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน โดยผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เลือกใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อมุ่งเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลและครอบครัวในการดูแลตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้เชิงทฤษฎีในการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการที่เป็นปัจเจกบุคคลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นการเตรียมความพร้อม ของนักศึกษาสู่การสอบขึ้นทะเบียนขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจากสภาการพยาบาลเพื่อเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลในอนาคต

เพื่อให้ นักศึกษามีประสบการณ์ดังกล่าว ผู้รับผิดชอบวิชาจึงได้จัดทำคู่มือการฝึกภาคปฏิบัติ นี้ขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนในคลินิก นักศึกษา และอาจารย์พี่เลี้ยง เข้าใจเกี่ยวกับลักษณะวิชา กิจกรรมการฝึกภาคปฏิบัติ แบบฟอร์มการเขียนรายงาน การวัดและประเมินผล ตลอดจนระเบียบปฏิบัติในการฝึกปฏิบัติงานในครั้งนี้ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติเป็นไปอย่าง มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชาและหลักสูตรการศึกษาต่อไป

ผู้รับผิดชอบวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ ๑

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
ประกาศอรรถลักษณะบัณฑิตและเอกลักษณ์ของสถาบัน	ง
รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ. ๕)	ด
- หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป	
- หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์	
- หมวดที่ ๓ การพัฒนาผลการเรียนรู้	
- หมวดที่ ๔ ลักษณะและการดำเนินการ	
- หมวดที่ ๕ การวางแผนและการเตรียมการ	
- หมวดที่ ๖ การประเมินนักศึกษา	
- หมวดที่ ๗ การประเมินและการปรับปรุงการดำเนินการฝึกประสบการณ์	
รายชื่อนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติในรายวิชาจำแนกตามกลุ่ม	๒๒
ตารางการฝึกปฏิบัติ	๒๗
ขอบเขตเนื้อหาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และการพยาบาลผู้สูงอายุและ	๓๐
วิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕	
สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย (Test Blueprint)	
ประเด็นความรู้ที่สอดคล้องกับขอบเขตเนื้อหาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่	๓๗
และการพยาบาลผู้สูงอายุ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕ สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย	
ประเด็นความรู้ที่สอดคล้องกับขอบเขตเนื้อหาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น	๔๙
ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕ สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย	
แบบบันทึกประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ	๕๔
แบบบันทึกความเสี่ยงในคลินิก	๗๑
แบบฟอร์มรายงาน	๗๓
แบบประเมินการฝึกปฏิบัติการพยาบาล	๙๔
แบบประเมินความพึงพอใจพฤติกรรมให้การดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์	๑๐๙
แนวทางการสอนการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้รับบริการ	๑๑๒
วิธีการจัดการเรียนการสอนในคลินิก	๑๑๕
ภาคผนวก	
- ความเสี่ยงทางคลินิก (Clinical Risk)	๑๒๐
- ระเบียบต่าง ๆ ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง	๑๒๒

แนวทางการสอนการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้รับบริการ

ผลที่ได้จากการจัดการความรู้ในเป้าหมายการจัดการความรู้ เรื่อง การสอนการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้รับบริการในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา ในวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ ทำให้ได้แนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางให้อาจารย์ผู้สอน วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ ๑ นำไปใช้สอนนักศึกษาในการใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อ ดูแลผู้รับบริการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวปฏิบัติที่ดีในการสอนการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้รับบริการ ในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา

ขั้นที่ ๑ การรวบรวมข้อมูล

๑. ชี้ประเด็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูล โดยเน้น Concept หรือ Key word สำคัญในโรค/กลุ่มอาการเพื่อให้ นักศึกษาสามารถจับประเด็นการรวบรวมข้อมูล
๒. ให้แนวทางหลักในการรวบรวมข้อมูลซึ่งควรมาจาก ๓ เรื่องใหญ่ ๆ ได้แก่ จากการสัมภาษณ์ ประวัติ จากการตรวจร่างกาย การประเมินผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่จำเป็น รวมทั้ง เทคนิคการตรวจร่างกาย และเชื่อมโยงข้อมูล แนะนำ/ยกตัวอย่างการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลให้เป็นระบบ
๓. ชี้ประเด็นความแตกต่างในการรวบรวมข้อมูลระหว่างเด็กแต่ละวัยและผู้ใหญ่เน้นองค์รวมในการดูแลผู้ป่วยและใช้ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง (Family Centered Care)
๔. ครูศึกษา case ที่มอบหมายให้นักศึกษาก่อนล่วงหน้าเพื่อให้รู้ข้อมูลที่ชี้ประเด็นให้ชัดเจน ตลอดจนสอนนักศึกษาเกี่ยวกับการอ่านแฟ้มประวัติผู้ป่วย ใบบันทึกข้อมูลต่างๆ
๕. ช่วงการศึกษาผู้ป่วย/รวบรวมข้อมูล ครูควรอยู่เป็นที่ปรึกษาและให้เวลากับนักศึกษาเนื่องจากเป็นขั้นตอนที่สำคัญ นักศึกษาอาจมีประเด็นในการซักถาม ส่วนการตรวจร่างกายครูควรสาธิตให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างและควรมีการติดตามประเมินผลนักศึกษาทุกวัน
๖. ครูเชื่อมโยงข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูล ยกตัวอย่างกรณี case ที่แตกต่างและมีความหลากหลาย
๗. ให้เขียนสรุปอาการก่อนรับไว้ในความดูแล สรุปเป็นประเด็นๆ เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล

๘. ให้นักศึกษาทบทวนการตรวจร่างกายก่อนขึ้นฝึกและทบทวนการตรวจร่างกายคนละระบบในวันแรกที่ขึ้นฝึก โดยให้นักศึกษาทำให้อูและครูเพิ่มในส่วนที่ขาดและสอนในเรื่องของบันทึกผลการตรวจร่างกาย สอนการอ่าน chart ให้นักศึกษาทุกใบ และประเมินจากรายงานที่นักศึกษาส่ง ถ้ายังเขียนไม่ถูกต้องหรือยังทำไม่ได้ ครูต้องสอนเสริมเพิ่มเติม
๙. เลือกกรณีศึกษาผู้ป่วยที่ผิดปกติอย่างชัดเจน เช่น ตับโต ปอดผิดปกติ มีน้ำในปอด ท้องมาน้ำ แล้ว ให้นักศึกษาตรวจร่างกาย เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน
๑๐. ในการปฐมนิเทศเพื่อเตรียม นักศึกษา. ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศในแต่ละหอผู้ป่วยเพื่อให้นักศึกษาได้เตรียมตัวล่วงหน้า

ชั้นที่ ๒ กำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาล

๑. ให้นักศึกษาระบุข้อมูลประเด็นที่เป็นปัญหา / ข้อมูลที่สำคัญ เพื่อกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาล ครูชี้ประเด็นให้เห็นการตั้งปัญหาในความรุนแรงของปัญหาแต่ละระดับ
๒. ส่งเสริมการตั้งข้อวินิจฉัยปัญหาทางการพยาบาลให้สอดคล้องกับข้อมูลผู้ป่วยแต่ละราย รวมถึงแนะนำหนังสือเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและการตั้งข้อวินิจฉัยการพยาบาลต่างๆ
๓. ส่งเสริมให้กำหนดข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลครอบคลุมองค์รวม
๔. การสอนโดยการเปรียบเทียบ case ที่เหมือนกัน แต่มีข้อวินิจฉัยการพยาบาลที่ต่างกัน นำมา conference ให้เห็นความเหมือนและความแตกต่าง โดยใช้กระบวนการกลุ่ม และครูช่วยวิพากษ์ และให้ข้อมูลย้อนกลับจะทำให้ นักศึกษามีความเข้าใจในการตั้งข้อวินิจฉัยมากขึ้น โดยทำตลอดของการขึ้นฝึกปฏิบัติ ทั้งการ pre-post conference, nursing round, และการ conference กลุ่มใหญ่

ชั้นที่ ๓ วางแผนการพยาบาล

๑. ส่งเสริมการวางแผนการพยาบาลให้สอดคล้องกัน รวมทั้งกิจกรรมการพยาบาลควรมีความเป็นไปได้
๒. กระตุ้นให้มีการประยุกต์ทฤษฎีมาใช้ในการวางแผนการพยาบาลอย่างเหมาะสม
๓. ให้ประเด็น/ข้อมูลในการวางแผนการพยาบาลที่มีความเป็นไปได้ ให้เหมาะสมกับกรณีและบริบทในสถานการณ์จริง
๔. ครูชี้ประเด็นให้เห็นกิจกรรมที่นักศึกษาวางแผนมา กับผู้ป่วยจริงที่นักศึกษาดูแล เพื่อให้มองเห็นความเป็นไปได้ในกิจกรรมการพยาบาล

๕. แนะนำ web site ที่เชื่อถือได้ในการอ้างอิงกิจกรรมการพยาบาลที่นำมา

ขั้นที่ ๔ การปฏิบัติการพยาบาล

๑. เป็นแบบอย่างในการสาธิตการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งประเด็นความแตกต่างระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ และสอดคล้องกับความเชื่ออาหาร
๒. เน้นให้เห็นการปฏิบัติการพยาบาลที่ให้ครอบครัวมีส่วนร่วม และ family centered care
๓. สอดแทรกกระบวนการพยาบาลในระหว่างที่นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล
๔. เน้นหลักการ/เทคนิค/ขั้นตอนและเหตุผลในการทำกิจกรรมการพยาบาล
๕. ในกรณีที เทคนิค ไม่ตรงตามหลักการปฏิบัติ ครูต้องชี้แจงเหตุผลของการปฏิบัตินั้น ๆ
๖. ครูควรเน้นย้ำการนำกิจกรรมไปปฏิบัติจริง โดยเชื่อมโยงทักษะปฏิบัติที่นักศึกษาทำกับ กิจกรรมการพยาบาลที่วางแผนไว้

ขั้นที่ ๕ การประเมินผล

๑. ติดตามประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมการพยาบาล เพื่อประเมินผลและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปรายการประเมินผล
๒. ให้ความสำคัญกับการ post conference และการ feed back paper นักศึกษาทุกวัน จะช่วยให้เห็นพัฒนาการของนักศึกษา
๓. การฝึกให้นักศึกษาได้เขียนบันทึกทางการพยาบาลจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษาสามารถประเมินผลได้ดีขึ้น
๔. ประเมินผลการปฏิบัติ โดยยึดหลักตามเกณฑ์การประเมินผลที่ตั้งไว้ โดยเทียบกับอาการผู้ป่วยที่เกิดขึ้นจริง โดยครูต้องชี้ประเด็นให้นักศึกษาได้เห็นถึงผลลัพธ์ทางการพยาบาล